

Parla, 'Cymbalophora'!

Martí Domínguez

Recorde el cos de la seua larva, amb aquells pèls petits d'aspecte urticant, que naixien de la base d'unes berrugues lluents, i la il·lusió amb què vaig capturar aquella eruga, en un pot de vidre de melmelada. La vaig criar sense saber què era, a quina espècie pertanyia. Al principi no fou fàcil, perquè l'eruga es negava a menjar el que li posava a la caixa: bruc, timonet, llentiscle... però finalment va acceptar l'enciam, per a la meua sorpresa –com va quedar reflectit en el meu quadern de camp: menja lleugua!, no m'ho puc creure! De seguida es va anar engrossint, i transformant-se en una eruga d'aspecte rodanxó i inquietant, que feia proferir exclamacions de fàstic a aquells a qui l'ensenyava i que feia dir a ma mare: "Que no se t'escape!"

Ara sé que quan una eruga accepta l'enciam (tan tòxic per a tantes altres espècies) el més segur és que pertanyi a la família dels àrctids. Però la troballa d'aquella eruga em va animar a seguir les prospeccions al voltant del mas, en aquells pujols amb quatre pins, alguns coscolls i alguna gran mata de llentiscle, i també vora una granja de porcs, que feia que, per la seua presència ominosa, els voltants estigueren abandonats, i que tan sols els caçadors els visitaren, i algun pastor, que passejava el ramat pel caminet polsegós, deixant bocins de llana bruta a les argelagues. Un territori tan esquifit, tan lleig, en definitiva tan poc prometedor, i tanmateix aquells erms esperonaren el despertar de la meua passió naturalística. Recorde especialment aquests dies de tardor, quan les ínules estaven florides, apegaloses i lletges, i en canvi plenes de vida: les flors grogues, dolces, atreïen molts pol·linitzadors, i entre les branquetes s'amagaven les *Mantis* i les *Iris*, amb el ventre ja bufat, gruixut com una fava, que ens volia dir que ja s'havien menjat un o dos mascles, i que maduraven els ous.

Avançava per aquells camps abandonats, amb algun ametler ressec, o entre garroferes, i alguna caseta de pastor, acompanyat del meu gos, una mescla de pastor alemany i d'alguna altra raça intangible. Portava la motxilla a vessar de pots, i un caçapapallones que havia enginyat amb un salabre de pescar, al qual la meua àvia havia cosit una mànega feta amb

unes velles cortines blanques de niló (més endavant la faria amb un vel de núvia negra, més propici per als usos entomològics). Ara entenc que en aquells pujols hi havia una tímida representació de la vida pletòrica que traspuava uns pocs quilòmetres més enllà, a les muntanyes de la Calderona. Però per a mi fou un descobriment la diversitat que n'hi havia, tan variada i extraordinària, com ara les esfinxs, que volaven

a velocitats prodigioses (jo deia supersòniques), deixant al seu pas un estel de color. Alguns les anomenaven borinots (fuij, borinot!), però jo els explicava que no, que eren papallones, que els borinots eren himenòpters, i que aquestes eren unes papallones nocturnes que volaven de dia, tan prodigioses que fins i tot Charles Darwin va parlar-ne amb admiració.

El meu avi aprofitava l'avinentesa per a comentar la meravellosa saviesa de la natura, una breu intervenció entre mística i poètica, i retornava a la lectura. Ara llisc aquell fragment de Darwin, i també m'evoca aquells dies, de tan dolça abundància: "La papallona esfinx colibrí (*Macroglossa stellatarum*) acull un dels exemples més

sorprenents amb què poden transmetre's els més complexos moviments coordinats. Aquesta papallona pot veure's suspesa en l'aire i introduir la seua llarga trompa en els menuts orificis de les flors." A mi m'admirava, en efecte, aquella punteria, com amb aquella velocitat *supersònica*, tan ràpida com un estel (*stellatarum*), aconseguia anar de flor en flor i encertar a introduir la seua probòscide tan llarga (macroglossa) en l'estret calze floral. I em deia, com repetint una estranya paraula, aquell nom català, eufònic i torbador, que havia llegit en una guia: bufaforats.

Recorde el dia que l'eruga peluda es va transformar en papallona. Allí estava, en un racó de la tapa de la caixa de sabates, envellutada, com un camafeu prodigiós, com un bocí de seda, amb les ales blanques amb grans taques negres i l'abdomen vermell. La vaig ficar, tremolós, en un pot de vidre, i vaig córrer a mostrar-la a la família, cridant amb un so de triomf:

–*Cymbalophora pudica!* La papallona tigre del Mediterrani!
I a tots els va semblar extraordinari.

JOSE LUIS NIESTA